

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

викладачів-аграрників у Нідерландах визначаються на рівні ВНЗ, Міністерства сільського господарства, затверджуються Міністерством освіти і науки та базуються на стандартах бакалавра чи магістра відповідної галузі, як і у всіх країнах ЄС, зокрема Бельгії.

1. *La loi d'orientation et de programme pour l'avenir de l'ecole IUFM // Journal officiel.* – Paris, 2005. – 24 avril. – P. 7 – 14.

2. *Ministère de l'agriculture et de la pêche. La note de service DGER/SDACE/N2000/2074 (18 juillet 2000) // MS-20/12/2005.* – Paris: MS, 2006. – P. 9 – 15.

3. *Rates of increase for teachers professionally – guided disciplines in the Great Britain [Електронний ресурс].* – London: LUK, 2008. – 329 p. – Режим доступу: <http://www.gttr.ac.uk/enhancement.html>. – Назва з екрану.

4. *Scienze della Formazione [Електронний ресурс].* – Bologna: University of Bologna, 2009. – P. 45 – 89. – Режим доступу: <http://www.scform.unibo.it/Scienze+della+Formazione/default.htm>. – Назва з екрану.

5. *The report of Advice from Financing Higher education of England (HEFCE).* – London: HEFCE, 2008. – 501 p. – Режим доступу: www.hefce.ac.uk. – Назва з екрану.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2011

УДК 334.012.64

Віктор Мадзігон, кандидат педагогічних наук, науковий співробітник лабораторії трудової підготовки і політехнічної творчості НАПН України, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті висвітлюється актуальна проблема необхідності на сучасному етапі підготовки підприємців в системі неперервної економічної освіти, розкрито питання технологій оподаткування малого підприємництва та системи звітності малого підприємництва, як одного із напрямів економіки, організації виробництва.

Ключові слова: підприємництво, підприємець, виробництво, прибуток, ризик, ринок, бізнес, податок, звітність.

Табл. 1. Рис. 1. Літ. 20.

Актуальність проблеми. Розвиток технологій малого підприємництва є сьогодні дуже важливим завданням державної політики в Україні. Враховуючи дефіцит бюджетних коштів для прямої фінансової допомоги малому бізнесу, основний акцент даного сектора зміщується в бік опосередкованого субсидювання через фіскальну систему.

Однак на практиці технологія діючого податкового режиму поки що не тільки не сприяла розвитку малих підприємницьких структур, але й перетворилася у стримуюче явище цього процесу. Зважаючи на численні докази, серед головних пояснень прорахунків технології фіскальної політики можна назвати слабку розробленість теоретичних і практичних положень щодо оподаткування малого підприємництва, відсутність цілісної науково-обґрунтованої концепції податкової політики з досягнення тактичних (короткострокових) та стратегічних (довгострокових) цілей, автоматичне поширення податкових технологій на всі суб'єкти підприємництва без врахування специфічних особливостей дрібного бізнесу [17].

Об'єктивно малий бізнес вразливий до впливу деструктивних факторів та змін господарської кон'юнктури, що перетворює його в найменш захищену ланку економіки перехідного типу. З іншого боку, він може стати каталізатором ринкових перетворень, рушійною силою економічного піднесення, гарантом стабільності соціально-політичного устрою, утвердження демократичних засад та поліпшення суспільного добробуту, тобто відіграти важливу роль у соціально-економічному прогресі [11].

Слід відзначити, що формуванню цих умов певною мірою сприяє Закон України "Про підприємництво", який гарантує загальні і майнові права підприємців, передбачає державну підтримку підприємництва і державне його регулювання (ст. 12, 13, 14, 15) [1]. Але мало створити закон, треба створити умови для його реалізації. Згідно чинного законодавства України всі підприємці рівні у своїх можливостях.

Аналіз останніх публікацій. Проблемі підприємництва присвячено і випущено друком у світ значну кількість науково-методичної літератури, яка висвітлює питання підприємництва

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

як напрям людської діяльності, до них слід віднести роботи З. Варналій, В. Сизоненко [2], М.В. Вачевський, В.М. Мадзігон [3], В.В. Виноградська [4], А. Гальчинський, П. Єщенко [6], М. М. Єрмошенко [7], В.М. Ковальчук [8], С.В. Ксьондз [9], І.Р. Михасюк, І. Бернацький [14], Я.Д. Плоткін, А.В. Дубоделова [15], Н. Полторак, Е. Федоренко [16], О.В. Квасниця [17], О. Квасовський [18] та інші автори, роботи яких використовуються в навчальному процесі.

Мета статті. Дослідити необхідність вивчення підприємницької діяльності у процесі безперервної економічної освіти, та види і необхідність податкових стягнень і звітності в малому бізнесі, які вивчаються починаючи із загальноосвітньої школи, професійно-навчального закладу та ВНЗ педагогічних університетів.

Виклад основного матеріалу. Основоположною визначальною вимогою під час конструювання підсистеми оптимального оподаткування малих бізнесових структур є широке застосування важелів (форм) податкового заохочення (стимулювання), щоб забезпечити більш ліберальний (пільговий) податковий клімат, котрий дозволяє не тільки значною мірою зрівноважити прояви дії зовнішніх негативних факторів, але й компенсувати внутрішню притаманні “вузькі” місця їх діяльності. При цьому преференційне оподаткування повинно носити строго цільовий характер, здійснюватись не постійно, а лише в найнеобхідніший критичний період, щоб в умовах низької культури платників податків не викликати “перетворення” всіх суб'єктів підприємництва на “малі” та не породити на цьому ґрунті зловживань як з боку підприємців, так з боку податкових органів, зазначають автори Н.Полторак та Е.Федоренко в роботі [16].

На відміну від фундаментальної максими оптимальної податкової системи в цілому, суть котрої полягає в гармонійному поєднанні інтересів держави і платника, фіскально-суспільних і приватнопідприємницьких аспектів, головна спеціальна вимога до оподаткування малого бізнесу на перший план висуває інтереси платника податків – суб'єкта малого підприємництва. Під час проектування ефективної фіскальної системи спершу її слід співставляти на відповідність універсальним нормам, а потім – спеціальним [3].

У даному випадку відхід від універсальних аксіом вважається цілком виправданим, тому що позитивний ефект від розвитку малого приватного підприємництва є сильніший, ніж незначні бюджетні втрати на стадії його формування. Адже намагання наповнити, консолідувати державну

скарбницю за рахунок малого бізнесу, що лише зароджується, може взагалі призвести до паралізації розвитку чи широкомасштабної його “тонізації”. Що ж стосується деформації у дії ринкових механізмів за розподілом доходів і ресурсів в економіці, а також перекосів у ціноутворенні, викликаних пільгами, то слід відмітити, що в період формування ринкових відносин вони ще не здатні ефективно та оптимально здійснювати такий розподіл та регулювання. Тільки потужний приватний сектор дозволить їм включитись на повну силу. Тоді комплексний державний патронаж, в тому числі через фіскальний механізм, можна буде звести до мінімуму, котрий би забезпечував здорову конкуренцію і рівні умови для всіх учасників виробничого процесу. До того ж розширення податкової бази внаслідок розгортання мережі дрібних господарських суб'єктів, збільшення обсягів створеного ними ВВП та поступове обмеження пільг у майбутньому своєю чергою дозволить податкам успішно виконувати і фіскальну функцію [19].

Досить великому переліку перешкод, з якими стикається малий бізнес, практично усіма дослідниками й самими підприємцями відзначається проблема дефіциту фінансових ресурсів. Основна причина такого становища дрібних підприємців – обмежений доступ до традиційних для зрілого ринкового господарства каналів зовнішнього фінансування – кредитно-банківської системи та фондового ринку. Банки, як правило, ухиляються від кредитування, як зазначає О. Квасовський в роботі “ефективне оподаткування малого бізнесу в умовах ринкової трансформації “Регіональна економіка” [18].

А якщо їй нададуть йому позики, то на дуже не вигідних умовах (підвищена процентна ставка, короткий термін, дорога застава і т.д.), що робить отримання кредитів недоцільним або нереальним.

Залишається покладатись лише на власні джерела фінансових ресурсів (самофінансування), найважливіші з яких – прибуток та амортизаційні відрахування. Значимість цих практично безальтернативних грошових каналів ще більше підсилюється тим, що внаслідок особливої чутливості до впливу деструктивних макроекономічних факторів (низький сукупний попит, інфляція, падіння сукупного виробництва і т.д.) та коливань ринкової кон'юнктури, малі фірми змушені значно частіше змінювати технології та напрями діяльності, здійснювати ротацію, модернізацію та нарощування обладнання, щоб вижити в конкурентному протистоянні з крупним та середнім виробництвом. Тому при уніфікації

**ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ
МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ
МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**

ставок податку на прибуток (дохід) для усіх господарських суб'єктів, однакових нормах амортизації за наявності, як правило, слабшої бази для таких нарахувань (невелика вартість основних виробничих фондів) дрібний бізнес опиняється в найгіршій ситуації, підвищується ймовірність його банкруцтва. Коли доступ до зовнішнього фінансування обмежений чи фактично неможливий, ефективне оподаткування малого підприємництва повинно відповідати критерію особливого сприяння збільшенню (нагромадженню) внутрішніх фінансових ресурсів і найбільш доцільному їх використанню (на виробничий розвиток та інновації) [20].

Під кутом зору відродження національної інвестиційної активності позитивний ефект вище перелічених податкових заходів набагато сильніший, ніж пряма адресна фінансова допомога через цільові фонди, котрі за відсутності достатнього фінансування та бюрократизованості процедур видачі можуть охопити мізерний відсоток дрібних фірм, які потребують ін'єкцій капіталу.

Друга важлива проблема – подолання низької конкурентоздатності малого бізнесу. Так, виходячи з виведеного класиками політекономії закону зростаючої продуктивності праці, мале підприємство, як правило, за цим показником поступається великому і середньому капіталу, а отже – і в обсягах виробництва та реалізації продукції на одного зайнятого. Регресивність затрат на дотримання регулятивних вимог, встановлених податковим законодавством, також істотно підвищує їх частку у затратах фірми. У разі ж відмови від найму високооплачуваних кваліфікованих податково-бухгалтерських фахівців зростає ймовірність штрафних санкцій, що створює прецедент можливого погіршення фінансового стану чи з банкрутування у майбутньому, відзначено в роботі [20].

“Гордіїв вузол” недоліків, котрі впливають на конкурентоздатність дрібного підприємництва, значною мірою можна розв'язати завдяки правильній податковій політиці. З цією метою

підсистема оподаткування сектора малого бізнесу повинна сприяти зниженню відпускних (реалізаційних) цін на його продукцію шляхом звільнення (зниження ставок) від сплати податків та обов'язкових платежів, зборів до цільових фондів, котрі є структурними компонентами ціни, а також зменшення відповідних витрат з дотриманням податкових процедур у зв'язку із скасуванням таких податків (платежів). Обов'язковою умовою впровадження методів спрощеного оподаткування повинна бути альтернативність їх вибору. Тому що поряд із значними позитивними ефектами їх застосування, ця технологія має цілий ряд недоліків, котрі стримують її беззастережне розповсюдження на всі категорії малих бізнес-формувань. І, нарешті, за доцільне є доповнити перелік розроблених положень ще однією вимогою, яка в разі потреби дозволяє підсилити податкове стимулювання. Суть її полягає у створенні механізму податкового заохочення та зацікавленості інвестиційно-фінансової інфраструктури в наданні своїх послуг та розширенні обслуговування дрібного підприємництва та не перешкоджанні переходу приватного (сімейного) капіталу з рук у руки для підвищення ефективності його використання. Для цього проводять такі заходи податкової політики:

- пільгове оподаткування (повне або часткове звільнення) доходів, отриманих спеціалізованими кредитно-банківськими установами, іншими інвестиційними інститутами та страховими організаціями від надання кредитів дрібним бізнесменам;

- зниження ставок податку на прибуток вищезгаданих установ за умови досягнення значної питомої ваги кредитних проектів у сфері малого бізнесу.

Для кращого розуміння спеціальних критеріїв ефективного оподаткування суб'єктів малого підприємництва, їх можна узагальнити у вигляді табл. 1.

Розроблені принципи підводять наукову основу

Таблиця 1.

Спеціальні принципи оптимального оподаткування малого бізнесу в перехідний період

ПРИНЦИПИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ			
Застосування форм податкового стимулювання, щоб забезпечити преференційний податковий клімат			
Сприяння нагромадженню внутрішніх фінансових ресурсів і найбільш доцільному їх використанню на стадії становлення	Сприяння підвищенню конкурентоспроможності через створення передумов для зниження реалізаційних цін на власну продукцію	Введення на альтернативній основі схем спрощеного оподаткування обліку і звітності	Створення механізму заохочення інвестиційно-фінансової інфраструктури із обслуговування малого бізнесу

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

та роблять використання податкових важелів більш обґрунтованим, а отже, прогнозованим і передбачуваним. Це своєю чергою підвищує практичні цінності, позитивний ефект від здійснення цілеспрямованої податкової політики в секторі малого бізнесу.

Подальший розвиток економіки України у визначеному ступені залежить від активності розвитку малого підприємництва. Як доводить аналіз світового досвіду, роль держави в ринковій економіці залежить від забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, створення однакових сприятливих умов для розвитку різних форм бізнесу, в тому числі і малого бізнесу, а також всебічної підтримки підприємництва і приватної ініціативи. При цьому податки є найнадійнішим і найефективнішим важелем стимулювання розвитку підприємництва [14].

Сучасна система оподаткування сфери малого підприємництва в Україні являє собою комбінацію багатьох податків та обов'язкових платежів і деяких альтернативних спрощених податкових технологій (єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва, фіксованого податку для ринкових торговців і спеціального торгового патенту для суб'єктів господарювання сфери роздрібної торгівлі і побутових послуг певних територій). Головною метою запровадження спрощених режимів оподаткування було досягнення більше соціальних, ніж економічних цілей. Саме завдяки зниженню податкового навантаження і спрощення механізму адміністрування сплати податків було створено сприятливі умови для самозайнятості працездатного населення і зменшено соціальне напруження в країні без витрат бюджетних коштів, а також створено близько 500 тис. нових робочих місць [19].

На сьогоднішній день чинним законодавством чітко визначено системи оподаткування як для юридичних, так і для фізичних осіб.

Для суб'єктів малого бізнесу – юридичних осіб можливе застосування двох систем оподаткування:

- загальна система оподаткування; спрощена система оподаткування (за єдиним податком);
- загальна система оподаткування, яку використовують без будь-яких застережень, включає сплату податку на прибуток, податку на додану вартість, акцизного збору та інших податків та зборів.

Відповідно до Указу Президента України “Про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва” з 1 січня 1999 року введена спрощена система

оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Вона передбачає заміну сплати сукупності встановлених законодавством України всіх видів податків і зборів (загальна система оподаткування) сплатою єдиного податку, що вираховують за результатами господарської діяльності за звітний період. Перейти на сплату єдиного податку можуть юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми і форми власності, у яких середньо облікова чисельність працівників не перевищує 50 осіб за рік і обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не перевищує 1 млн грн за рік.

Середньо облікову чисельність працюючих для суб'єктів малого підприємництва визначають за методикою, затвердженою органами статистики з урахуванням усіх його працівників, у тому числі тих, що працюють за договорами та сумісництвами, а також працівників філій, представництв та інших відокремлених підрозділів.

Об'єкт оподаткування податком – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). При цьому виручкою від реалізації вважається сума, фактично отримана суб'єктом підприємницької діяльності на розрахунковий рахунок або в касу за здійснення певних робіт чи послуг. У випадку реалізації основних фондів виручкою вважають різницю між сумою, отриманою від реалізації основних засобів, та їх залишковою вартістю [13].

Підприємства, які перейшли на спрощену систему оподаткування за єдиним податком, не мають права застосовувати інший спосіб розрахунків за операціями з реалізації, крім готівкового та безготівкового розрахунків коштами.

Не можуть перейти на спрощену систему оподаткування:

- суб'єкти підприємницької діяльності, на яких поширюється дія Закону України “Про патентування деяких видів підприємницької діяльності” в частині придбання спеціального патенту; довірчі товариства, страхові компанії, банки, інші фінансово-кредитні та небанківські фінансові установи;

- суб'єкти підприємницької діяльності за наявності у їх статутному фонді понад 25% внесків, що належать юридичним особам;

- учасникам, які не є суб'єктами малого підприємництва; спільні підприємства.

Підприємство, яке перейшло на спрощену систему оподаткування, самостійно обирає одну із ставок єдиного податку:

- 6% суми виручки від реалізації продукції

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

(товарів, робіт, послуг) без урахування акцизного збору в разі сплати податку на додану вартість;

- 10% суми виручки від реалізації за вирахування акцизного збору з включенням податку на додану вартість до складу єдиного податку. Умови переходу на спрощену систему оподаткування можна узагальнити у схемі.

Таким чином, при використанні ставки єдиного податку в розмірі 6% до суми виручки від реалізації повинні включатися суми ПДВ. Суб'єкти підприємницької діяльності, які обрали таку ставку єдиного податку є і платниками ПДВ, сплачують цей податок відповідно до Закону України "Про податок на додану вартість".

Юридичні особи, що обрали спосіб оподаткування за ставкою 10%, не є платниками ПДВ і не мають права виписувати податкові накладні і вказувати в них суми ПДВ.

Операцій з продажу продукції (товарів, робіт, послуг) здійснюють без нарахування ПДВ. Якщо раніше таке підприємство до переходу на спрощену систему оподаткування за зазначеною ставкою було платником ПДВ, воно зобов'язане здати до податкових органів свідоцтво платника ПДВ і його копії.

Для переходу на спрощену систему оподаткування підприємство не пізніше ніж за 15 днів до початку наступного звітного періоду (кварталу), подає до органу податкової служби письмову заяву, в якій зазначає обрану ставку єдиного податку.

Перехід на спрощену систему оподаткування за єдиним податком можливий лише за умови сплати всіх встановлених податків і обов'язкових платежів, термін сплати яких настав на дату подання заяви.

Орган податкової служби зобов'язаний протягом 10 днів безплатно видати Свідоцтво про право сплати єдиного податку або надати письмову мотивацію відмови. Свідоцтво видають на рік.

Новостворені підприємства – суб'єкти малого підприємництва мають право стати платниками єдиного податку з того кварталу, у якому здійснена їх реєстрація. Суб'єкт малого підприємництва може прийняти рішення про перехід на сплату єдиного податку не більше одного разу на рік.

При спрощеній системі оподаткування підприємство зобов'язане вести Книгу обліку доходів та витрат і Касову книгу, розрахунки сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами за ставками 6 і 10%.

Платника єдиного податку звільняють від сплати таких податків і зборів:

- ПДВ, крім випадку, коли юридична особа обрала спосіб оподаткування доходів за єдиним податком за ставкою 6%;

- податку на прибуток;

- плати (податку) на землю;

- збору на соціальне використання природних ресурсів;

- збору на обов'язкове соціальне страхування;

- комунального податку; податку на промисел;

збору на обов'язкове державне пенсійне страхування; збору за видачу дозволів на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг;

- внесків до Фонду України соціального захисту інвалідів;

- внесків до Державного Фонду сприяння зайнятості населення;

- плату за патент.

Підприємство, що перейшло на спрощену систему оподаткування, крім єдиного податку сплачує:

- ПДВ (єдиний податок за ставкою 6%);

- акцизний збір;

- мито;

- державне мито;

- податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів;

- збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;

- збір за забруднення навколишнього середовища;

- місцеві податки і збори (за винятком комунального податку та збору за видачу дозволів на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг);

- рентні платежі.

Після прийняття Указу Президента України "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва" на таку систему перейшли більш ніж 650 тис. підприємств, в тому числі по окремих галузях: торгівля та громадське харчування – більше ніж 145 тис., або 22 %; в сфері надання послуг населенню – більш ніж 206 тис., або 31,3%; матеріальне виробництво понад 196,5 тис. або приблизно 30,0%; в сільському господарстві 13,4 тис. або 2,0%. При цьому середньооблікова чисельність працюючих у одного суб'єкта малого підприємництва в середньому дорівнювала семи робітникам. За весь період дії спрощеної системи оподаткування середньооблікова чисельність працюючих на підприємствах України, які перейшли на таку систему зі сплатою єдиного податку, становить 659587 осіб [28]. Якщо брати зміни в кількості підприємств, які перейшли на спрощену систему оподаткування, то вона поступово збільшувалася. Якщо в 1999 році на

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА СПРОЩЕНА СИСТЕМА ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

цю систему перейшло 28,6 тис. осіб, то в 2005 році вже 66,6 тис., а в 2010 – 91,7 тис. суб'єктів малого бізнесу (рис.1).

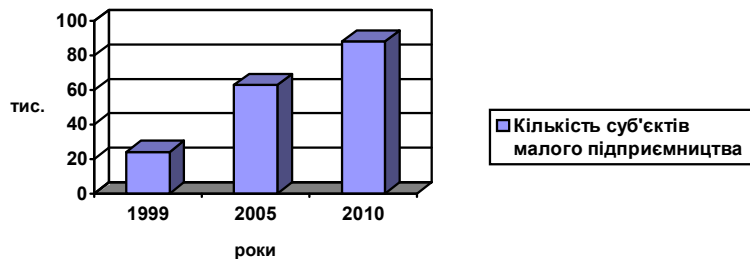


Рис. 1. Динаміка кількості суб'єктів малого підприємництва-юридичних осіб в Україні за 1999 – 2010 рр.

У 2001 році чисельність суб'єктів малого підприємництва – платників становила, в тому числі по сферах діяльності: 27,4 тис. – торгівля та громадське харчування (29,8%); 25,9 тис. – надання послуг (28,3%); 22,4 тис. – матеріальне виробництво (24,4%); 3,0 тис. – сільське господарство (3,2%); 13,1 тис. – інші види діяльності (14,3%) (рис. 2). Станом на 01.01.2005 року серед усіх суб'єктів малого підприємництва юридичні особи, які здійснювали свою діяльність по ставці 6%, складала 38,3 тис. платників або 41,8%, а по ставці 10% – 53,3 тис. платників або 58,2%.

Тільки за 2010 рік до бюджету надійшло сплаченого єдиного податку суб'єктами малого підприємництва 619,8 млн грн., в тому числі від юридичних осіб, які працюють по ставці 6% – 265,3 млн грн. (42,8%), а від тих, які працюють на ставці 10% – 354,5 млн грн. (57,2%). Якщо порівнювати ці показники з попереднім 2000 роком, то кількість платників єдиного податку збільшилася в 1,4 рази, а надходження єдиного податку до бюджету збільшилися майже в два рази (з 348 млн грн. у 2000 році до 619 млн. грн. в 2005 році) [28].

Висновки. Отже, аналіз результатів запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб показав, що в таких сферах діяльності, як торгівельна, виробнича, сільськогосподарська, оподаткуванням за єдиним податком зацікавилась більшість платників податків. Це дало змогу збільшити надходження коштів до бюджету. Тобто, спрощена система оподаткування була більш ефективною не тільки для тих суб'єктів малого підприємництва, які перейшли на неї, а й для держави. Так, у 2005 році від юридичних осіб, які оподатковувались по звичайній системі до бюджету надійшло 133,6 млн

грн. податкових надходжень, в тому числі ПДВ – 50,2 млн грн.; податку на прибуток – 19,6 млн грн.; інших платежів – 63,8 млн грн.; то від цих же підприємств, коли вони перейшли на спрощену систему оподаткування до бюджету надійшло 172,2 млн грн., в тому числі 83,7 млн грн. єдиного податку, а 40,0 млн грн. у виді ПДВ та 48,4 млн грн. у вигляді інших податкових платежів. Збільшення кількості суб'єктів малого підприємництва, які обрали спосіб оподаткування за єдиним податком, свідчить про те, що існування такої системи є вирішальним

фактором, якому надає перевагу мале підприємство при виборі схеми оподаткування.

1. Закон України "Про підприємництво"// Галицькі контракти. – 1998. – №8. – С. 129 – 159.

2. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності. Підручник для учнів 10 – 11 кл. / З.С. Варналій, В.О. Сизоненко. – К.: Знання України. – 2004. – 404 с.

3. Вачевський М.В., Мадзігон В.М. Основи економіки. Навчальний посібник для учнів ліцеїв, коледжів, гімназій та загальноосвітніх шкіл 10 – 11 – 12 класів. /М. Вачевський, В. Мадзігон. – К.: Педагогічна думка. – 2007. – 612 с.

4. Виноградська А. Розвиток малого підприємництва/ Економіка України. – 1999. – №2. – С. 36.

5. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку/ За ред Гесця. – К.: – 2003. – С. 943 – 952.

6. Гальчинський А.С., Єценко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічних знань. – К.: Вища школа. – 1998. – 544 с.

7. Єрмошенко М.М. Маркетинговий менеджмент /М. Єрмошенко. – К.: НАУ. – 2001. – 204 с.

8. Ковальчук В.М. Основи ринкової економіки. Підручник для середніх шкіл та професійних училищ./ Ковальчук В.М. – Тернопіль. 1992. – 190 с.

9. Ксьондз С.В. Визначення та обґрунтування факторів, що формують середовище підприємницької діяльності/ Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональні аспекти розвитку підприємництва. (Щорічник наукових праць). Випуск VII/НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів. – 1998. – С. 40 – 52.

10. Мадзігон В.В. теоретико-методичні засади підготовки підприємців в системі економічної освіти./ / В. Мадзігон./ Молодь і ринок. – 2010. – №6(65). – С. 29 – 34.

11. Мадзігон В.В. Суть та функції приватної власності на розвиток підприємництва.// В. Мадзігон./ Молодь і ринок. – 2010. – №9(68). – С. 36 – 41.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

12. Мадзігон В.В. Дидактичні основи формування знань професійної компетентності з основ підприємництва та вибір підприємницької ідеї і реєстрації підприємства. // В. Мадзігон. /Молодь і ринок. – 2011. – №1(72). – С. 106 – 111.

13. Мадзігон В.М. Продуктивна педагогіка. Монографія. – К.: Вересень. – 2004. – 324 с.

14. Михасюк І.Р., Бернацький І.М. Українське підприємництво в умовах глобалізації. /І. Михасюк, І. Бернацький. – Львів. Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка. 2008. – 56 с.

15. Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В. Підприємство про підприємництво. Зарубіжний досвід. /Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В. – Львів, “Вільна Україна”, – 1993. – 142 с.

16. Полторах Н. Федоренко Е. Малое предпринимательство на современном этапе развития экономики Украины //

Економіка, фінанси, право. – 2003. – №1. – С. 12 – 14.

17. Квасниця О.В. Податкове стимулювання розвитку малого бізнесу // Фінанси України. – 2003. – №2. – С. 65 – 69.

18. Квасовський О. В роботі “Ефективне оподаткування малого бізнесу в умовах ринкової трансформації” // Регіональна економіка. – 2000. – №4. – С. 191 – 198.

19. Цветкова В.В. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності зі сплатою єдиного податку суб'єктами підприємницької діяльності – юридичними особами // Вісник податкової служби України. – 2001. – №8. – С. 17 – 19.

20. Чуприна О.В. Єдиний (фіксований податок): суть і проблеми експерименту // Фінанси України. – 1998. – №5. – С. 91 – 93.

Стаття надійшла до редакції 23.06.2011

УДК 378.124.26(73)

Ірина Зварич, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник НД лабораторії НН центру мовної підготовки Національної академії СБ України і викладач кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Розглянуто оцінювання педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США в трьох основних напрямках і визначено її компонентний склад.

Ключові слова: компетентність, педагогічна компетентність, навчальна дисципліна, компоненти, оцінювання, рейтинг, якість знань, діагностування, викладачі, освіта, вищий навчальний заклад.

Лит. 10.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни та модернізація вищої освіти вимагають нових підходів до підвищення якості навчального процесу і підготовки самостійних, ініціативних, відповідальних, висококваліфікованих спеціалістів широкого профілю здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Однією із вагомих потреб підвищення якості навчально-виховного процесу і підготовки професійних фахівців є оцінювання педагогічної компетентності викладачів. Проте без вивчення здобутків передових і високорозвинених країн світу, зокрема США, важко запропонувати ефективні методи оцінювання педагогічної компетентності та напрями визначення її компонентного складу.

Аналіз наукових досягнень і публікацій вказує на те, що компонентний склад педагогічної компетентності викладачів США розглядають: В. Красівський, А. Маркова, О. Пометун, С. Трубочова,

А. Хуторський, Дж. Бродер (Broder J), Дж. Дорфман (Dorfman J), Г. Стрікленд (Strickland G.), М. Ефрік (Afric M.), Х. Марш (Marsh H.), Л. Роше (Roche L.), У. Кешін (Cashin W.), Ф. Фіч (Fich F.), В. Хелтербран (Helterbran V.) інші.

Мета статті: визначити компонентний склад викладачів розглянути оцінювання викладачів у вищих навчальних закладах США в трьох основних напрямках і визначити її компонентний склад.

Виклад основного матеріалу. Термін “компетентність” розглядається в документах Ради Європи, в яких зазначається, що це поняття загальне або вирішальне до якого входять знання, уміння, навички, загальноприйняті методи навчання, підходи та основні кваліфікації [4, 1]. На думку експертів Ради Європи педагогічна компетентність передбачає: спроможність викладача сприймати і відповідати на індивідуальні та соціальні потреби; комплекс